

КАКВО МИСЛИ ХИЛАРИ ЗА НИС?*

Владимир Радомирович

В края на деветнадесети век Европа беше изцяло зависима от американския нефт и изглеждаше, че няма начин да бъде прекъснат монополът на Рокфелеровия “Стандарт ойл”, който – ако използваме съвременната лексика, “заплашваше енергийната сигурност” на водещите европейски сили.

Тогава на сцената излязоха братята Нобел, които с помощта на парите на семейство Ротшилд и с разрешението на царското правителство в Санкт Петербург замислиха и построиха железница, нефтопровод, а дори и първия в света танкер (“Зороастер”), с помощта на които до Западна Европа беше транспортиран нефтът от Каспийския басейн. Рокфелер изгуби монопола.

След разпадането на Съветския съюз американците възнамеряваха да използват този стар нефтен маршрут (който веднъж вече им беше струвал пари и влияние), за да засилят ролята си в деликатния регион на Кавказ и Централна Азия и да намалят своята зависимост от близоизточния нефт. До днес обаче те не успяха да реализират това свое намерение както желяеха – преди всичко поради засилването на Русия, основано на нейните собствени и чужди резерви от нефт и газ.

“Владимир Путин дълго време разсъждаваше с какви средства Русия би могла да стане велика, а в постсъветския свят трябваше да стигне до извода, че само военната сила не е достатъчна”, обяснява Лилия Шевцова от Центъра “Карнеги” в Москва, а “Ню Йорк таймс” заключава, че в тази борба за надмощие, която напомня деветнадесетвековната “Голяма игра” на европейските сили в Централна Азия, сегашният руски премиер се е проявил като “майстор на стратегията”.

Не само защото чрез договора с Туркмения той пое най-големите запаси от нефт в тази част на света, но и защото с проекта “Южен поток” направи продължителна зависимостта на Европа от газа на Русия и на нейните съюзници. В своята борба за енергийна независимост ЕС и

* Нефтена индустрия на Сърбия – бел. прев.

САЩ още не са открили нито своите нови Нобели, нито Ротшилдовци, а имат само част от каспийските източници.

На срещата на високо равнище, проведена във вторник (27.01.2009 г. – бел. прев.) в Будапеща. Райнхард Мичек, председател на консорциума, който планира изграждането на това трасе, чиято цел е Европа поне донякъде да се освободи от руския монопол, заяви, че още през тази година започват първите строителни работи и че очаква “възможно най-голяма политическа подкрепа” от Европейския съюз. С построяването на “Набуко” Западна и Централна Европа биха получавали годишно 31 милиарда кубически метра газ – една десета част от сегашните нужди – или една петнадесета от бъдещите. А това не е достатъчно да застраши руските позиции (с повишаването на капацитета на “Южен поток” от 31 на 47 милиарда кубика Москва планира до средата на следващото десетилетие да внася в ЕС сто милиарда кубически метра газ), но е достатъчно да се осигурят резерви в случай на нов политически спор на източните граници.

“Набуко” обаче в момента няма нито достатъчно пари, нито достатъчно газ. Липсва му и политическа подкрепа. Освен това, трите члена на консорциума – ОМВ, МОЛ и БУЛГАРГАЗ, подписаха споразумение за участие в “Южен поток”, което сочи конфликт на интереси и засилва съмненията за тяхната вярност към “Набуко”. Чешкият премиер Мирек Тополанек, който в момента председателства Европейския съюз, заяви в Будапеща, че “Южен поток” застрашава “Набуко” и че ЕС трябва максимално бързо да осигури средства за изграждането на газопровод, който би заобиколил Русия... Те са директна заплаха за “Набуко”, каза чехът. На това твърдение остро се противопостави германската канцлерка Ангела Меркел, която с писмо до Тополанек и до председателя на Европейската комисия Жозе Мануел Барозу настоя Европейският съюз да подкрепи и трите планирани газопровода – “Северен поток”, “Южен поток” и “Набуко”. Ключово за Германия е изграждането на газопровод през Балтийско море, който в момента се блокира от Швеция и от бившите балтийски републики на СССР “поради екологически проблеми”.

ГЛАВЕН ПОЛИТИЧЕСКИ ПРОБЛЕМ за Европейския съюз във връзка с “Набуко” ще бъде Турция. Без разрешението на Анкара този газопровод е невъзможен, а цената, която се готви да предложи правителството на Реджеп Ердоган за тази услуга, е възможно да бъде такава, че Съюзът да не може да я приеме – членство на Турция в Европейския съюз.

Ето защо трябва да се очаква засилване на ролята на САЩ в преговорите с Турция. Това беше споменато и от държавния секретар

Хилари Клинтън в нейното изказване пред Сената във Вашингтон. “За успешната стратегия при промоцията на “Набуко” и на другите газопроводи на южния коридор към европейските пазари ще бъде необходимо постоянно, силно ангажиране на Съединените щати”, заяви тя в отговор на сенаторски въпрос, преди да бъде потвърдено нейното назначаване на новата длъжност.

Хилари Клинтън спомена и Сърбия. “Специално във връзка с Русия и с нейните отношения с Украйна, Грузия и с други европейски държави, включително и неотдавнашното купуване на нефтената компания в Сърбия, се надявам да можем да убедим нашите приятели в НАТО и в Европейския съюз, че ни е необходима широка рамка, в която да можем да разговаряме по въпросите на енергийната сигурност. Можем да се позовем на член пети. Можем и да не го правим, но това е важно енергийно предизвикателство, което ние пренебрегваме, поставяйки се в опасност”, обясни Хилъри Клинтън.

Член пети, за който говори тя, е част от Североатлантическата харта, учредителния акт на НАТО. В него се подчертава, че нападението срещу една страна членка е нападение срещу всички членки, които следователно са задължени да я защитават. Във Вашингтон има много политици, които считат, че “манипулацията при снабдяването с енергенти” е оръжие и в такъв случай трябва да се активира член пети. Сега някои от тези политици са в администрацията на Барак Обама.